«Σέντζας»

15/12/01

ΘΥΕΛΛΑ και κατά πλειοψηφία δυσμενείς κριτικές προκάλεσε η πρεμιέρα του «Σέντζα» (1925) του Παντελή Χορν, όταν πρωτοπαρουσιάστηκε το έργο. Αλλά τελικά ο «Σέντζας» πήρε την περίβλεπτη θέση που του αξίζει σαν ένα από τα πιο αξιόλογα έργα του θεάτρου μας.

Μέσα στις πολλές αρετές του έργου είναι η εξαιρετική μαεστρία με την οποία ο συγγραφέας κτίζει και δημιουργεί τον χαρακτήρα του Σέντζα, αξιοποιώντας μια πολύ έξυπνη έμπνευση που είχε: να φτιάξει ένα θεατρικό πρόσωπο το οποίο σε μία παράλληλη επίδειξη του χρήματός του να προβάλλει απελπισμένα και μετά μανίας την φαυλότητά του, ειδικότερα στον σεξουαλικό τομέα, προσπαθώντας να κρύψει με αυτόν τον τρόπο την ανεπάρκειά του στο ερωτικό πεδίο. Ηρωας και αντιήρωας ο Σέντζας πλάθεται από τον Χορν ως νόμισμα με δύο όψεις, το περίγραμμα του οποίου συμπληρώνεται από τις ιδιότητες ενός άλλου δραματικού χαρακτήρα, αυτόν του «Πραματευτή».

Ο Σέντζας είναι εκείνος που κυνηγά τις γυναίκες προβάλλοντας την σεξουαλική του υπεροχή, για να καλύψει την σεξουαλική του ανεπάρκεια. Πρόθυμος πάντα να πληρώσει και να επανορθώσει τις «κακές πράξεις» του. Αντιδιαμετρικά στέκεται ο θεατρικός χαρακτήρας του «Πραματευτή» ο οποίος αφού εξαγοράζεται αδρά από τον Σέντζα προβάλλει μία δήθεν σεξουαλική ανικανότητα, ενώ στην ουσία αυτός γεύεται τους «ερωτικούς καρπούς» των γυναικών του νησιού.

Μέσα και γυρω από αυτόν τον βασικό πυρήνα, ο Παντελής Χορν, δημιουργεί ένα πλέγμα από ποικίλους δραματικούς χαρακτήρες σκιαγραφώντας ανθρώπινους τύπους. Δεν στέκεται όμως μόνο εδώ. Ξεσκεπάζει τα «κατά συνθήκη ψεύδη», τις συμβάσεις, τους ετοιμόρροπους κοινωνικούς θεσμούς στα πλαίσια της εποχής που γράφεται το έργο και πετυχαίνει να φτάσει το μαχαίρι στο κόκκαλο απογυμνώνοντας τα πρόσωπα από τα προσωπεία.

Οι χαρακτήρες στον «Σέντζα» μαρτυρούν και καταγράφουν διαχρονικές αλήθειες που δεν παλιώνουν, σατιρίζουν τις επίπλαστες συμπεριφορές, τα ψεύδη και τις συμβάσεις, τα οποία αναγκαστικά πολλές φορές γεφυρώνουν και στηρίζουν το κοινωνικό οικοδόμημα με αποτέλεσμα ο άνθρωπος να αισθάνεται δυστυχισμένος, αφού είναι αναγκασμένος να προσποιείται.

Το «ζεστό» σκηνικό της Ρένας Γεωργιάδου αλλά και τα σχεδιασμένα με επιμέλεια, γνώση αλλά και μεράκι κοστούμια της, φέρνουν την «μυρωδιά» της εποχής που διαδραματίζεται το έργο. Η σκηνοθεσία του Κώστα Τσιάνου καθοδηγεί τους ηθοποιούς με τέτοιο, τρόπο ώστε τα θεατρικά πρόσωπα ζουν επί σκηνής χωρίς να τους αφαιρούνται οι διαχρονικές ιδιότητες με τις οποίες τους έχει «προικίσει» ο συγγραφέας. Αντίθετα, ο σκηνοθέτης αναδεικνύει και υπογραμμίζει τις ιδιότητες των ηρώων, συγχρονίζει τις συγκρούσεις και τις αντιπαραθέσεις τους, χρωματίζοντας τα σατιρικά αλλά και τα φαρσικά στοιχεία του έργου.

Πρόκειται για μια εξαιρετικά δύσκολη δουλειά, διότι υπάρχει ένα μεγάλο σύνολο ξεχωριστών και πρωταγωνιστικών θεατρικών προσώπων όπου το καθένα έχει τα δικά του χαρακτηριστικά. Η σκηνοθετική γραμμή πετυχαίνει ν' αναδείξει τις λεπτομέρειες, και τα διακριτικά του καθενός δραματικού προσώπου καθώς και να συντονίσει την σκηνική δράση έτσι ώστε να υπάρχει ένα ενιαίο «δεμένο» σύνολο, εύρυθμο και λειτουργικό.

Θεωρώ ότι όλοι οι ηθοποιοί του θιάσου ισότιμα και με αμοιβαίο συντονισμό αποδίδουν πολύ καλά, ο καθένας τον ρόλο του, δίνοντας χρώμα, ένταση και ζωή στο θεατρικό πρόσωπο που υποδύονται αντίστοιχα. Πολύ καλά έπαιξαν οι: Τ. Χρυσικάκος (Σέντζας), Τ. Πεζιρκιανίδης (Μαθιός), Σ. Τζεβελέκος (Πραματευτής), Ν. Βλαβιανού, Ε. Βιδάκη, Α. Παντελάκη, Π. Καρακωνσταντόγλου, Γ. Δεγαΐτης, Τ. Παπουτσής, Β. Ιατροπούλου, Κ. Μανιάτη.

Ο Π. Χορν είναι ένα σημαντικότατο κεφάλαιο στην θεατρική μας παραγωγή και η παράσταση του «Σέντζα» στο «Εθνικό Θέατρο» τον δικαιώνει.

Καλλιόπη Ραπανάκη